

“Natura 2000 is mislukt”

Uit de rapportage van Nederland naar de Europese Unie uit 2013 blijkt dat driekwart van de beschermde soorten en bijna alle habitattypen vallend onder de Europese Habitatrichtlijn een zeer ongunstige tot matig ongunstige staat van instandhouding hebben. Vergelijken met de rapportages over de twee perioden (periode 2000-2006 en 2007-2012) is de landelijke staat van instandhouding over alle te beschermen habitattypen en soorten gezien, ongeveer gelijk gebleven. Dit betekent dat Nederland nog niet voldoet aan de doelstelling de instandhouding van soorten, en habitattypen in gunstige staat te brengen en te houden. Is Natura 2000 daarmee mislukt?

— Lotty Nijhuis (journalist)

**Ronald Zollinger, Teamleider
Onderzoek & Bescherming RAVON**

“Met uitsluitend beheer van de soorten binnen Natura 2000 komen we er niet”

“De conclusie van het Planbureau voor de Leefomgeving mag dan zo zijn dan Habitats en Soorten van de Habitatrichtlijn voor een groot deel in matig ongunstige/ongunstige staat van instandhouding verkeren, maar hoe zou de situatie zijn zonder aanwijzing Natura 2000 gebieden? RAVON vindt dat Natura 2000 wel leidt tot een verbetering -of minder snelle verslechtering- voor soorten als kamsalamander, geelbuikvuurpad, grote modderkruiper, beekprik, bittervoorn (bijlage 2 soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen), maar ook meeliftende soorten als heikikker, vroedmeesterpad, boomkikker en gladde slang (bijlage 4). Veelal begint men nu pas maatregelen te nemen voor habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden, de meeste beheerplannen zijn immers net goedgekeurd en er komen gelden beschikbaar om maatregelen te nemen. Oftewel, de vruchten van verbeteringen moeten nog rijpen en geplukt worden. Wel vinden wij als RAVON dat we met uitsluitend beheer van de soorten binnen Natura 2000 er niet komen, ook buiten de Natura 2000-gebieden zal flink ingezet moeten worden om de internationale doelstellingen te halen.”

**Carla Schönknecht, lid
gedeputeerde Staten, provincie
Zeeland**

“In Zeeland is de recreatieve betekenis van de natuurgebieden van groot belang voor de toeristische sector en voor het vestigingsklimaat”

“Natura 2000 is een verhaal van kansen en mogelijkheden. Een Europees netwerk van bijzondere natuurgebieden. In Zeeland is de recreatieve betekenis van de natuurgebieden van groot belang voor de toeristische sector en voor het vestigingsklimaat. Natura 2000 beschermt waardevolle natuur, die er voor zorgt dat er een buffer is tegen vervuiling, overstroming, klimaatsverandering en levert vele andere ecosysteemdiensten waar we als mens van afhankelijk zijn. De Natura 2000-gebieden zorgen er voor dat deze belangrijke diensten van de natuur niet verloren gaan en we kunnen blijven rekenen op een gezonde leefomgeving, schoon water, lucht, ontspanning en landschappelijke schoonheid. Met de natuur gaan we in de toekomst bouwen aan een veiliger, aantrekkelijker Zeeland waar ruimte is voor ondernemen, recreatie en natuur. Beleefbaarheid van de natuur is in deze gebieden erg belangrijk. De gebiedsprocessen die de laatste jaren gevoerd zijn in en rondom Natura 2000-gebieden hebben bijgedragen aan dit resultaat. Ze waren soms moeizaam en het zijn lange trajecten maar ze brengen mensen bij elkaar om te praten over hun leefomgeving, het belang van de natuur en het samengaan met andere functies. Dat is de kracht van Natura 2000: op landschapsschaal een integrale visie ontwikkelen voor die gebieden waar de natuur bij uitstek van grote waarde is.”

Michiel Wallis de Vries, De Vlinderstichting & Wageningen University

“De doelstellingen van Natura 2000 zijn behoorlijk scherp geformuleerd. Dan is het logisch dat de resultaten nu vaak nog niet om te juichen zijn”

“Met die stelling ben ik het grondig oneens! Natura 2000 is een proces, op Europese schaal. Dat vergt tientallen jaren. De voortgang moet je dan ook op die schaal bekijken. Natuurlijk had ik liever gezien dat er nog wat tandjes bij worden gezet. Maar dat 18% van het land in Europa onder Natura 2000 valt, is al een succes, ook als niet alle doelstellingen worden gehaald. Het geeft een enorme basis voor de Europese natuurbescherming. Zeker in tijden van crisis: de prioriteit voor natuurbescherming kalft in Nederland steeds meer af. Met Natura 2000 houd je de garantie dat er aandacht voor blijft. Dat geldt ook voor insecten. Die komen er in Natura 2000 wat bekaaid vanaf. Maar de aandacht voor insecten groeit wel. Zo is er nu in Noord-Brabant een LIFE-project met het pimperlblauwtje als kwaliteitsindicator voor natte schraallanden. Daarin wordt op landschapsschaal aan herstelbeheer gewerkt, en dat biedt uitzicht op duurzaam behoud van de soort en het habitattypen waarin die voorkomt. Dankzij Natura 2000 is hier aandacht voor én zijn er de middelen voor uitvoering. Het behalen van de gewenste kwaliteit van de gebieden en de duurzame instandhouding van soorten is een zaak van lange termijn. En de doelstellingen van Natura 2000 zijn behoorlijk scherp geformuleerd. Dan is het logisch dat de resultaten nu vaak nog niet om te juichen zijn. Bovendien ligt de prioriteit van het beleid bij infrastructuur of landbouw: het verwezenlijken van de doelstellingen van Natura 2000 komt dan in het gedrang. Dat maakt die doelstellingen nog niet overbodig: ze bieden een maatlat zodat we weten waar we staan. Hopelijk levert dat ook het inzicht dat natuur weer hoger op de agenda moet komen te staan. Belonen en stimuleren is dan naar mijn mening beter dan boetes uitdelen. Laten zien dat natuurbeheer aantrekkelijk is: omdat het draagvlak heeft in de samenleving, goed is voor toerisme, de ruggengraat vormt voor ecosysteemdiensten en een leefbare wereld.”

Stientje van Veldhoven, lid Tweede Kamer fractie D66

“Nog niet alle doelen worden gehaald en daarom is er nog veel werk aan de winkel”

“De voortgang in de gebieden waarop de Europese Habitatrictlijn al geruime tijd van toepassing is, laat zien dat het beleid werkt. Dat zie je ook terug in de vijfjaarlijkse Staat van het Milieu van het Europees Milieuagentschap die op 2 maart is verschenen. Maar goede natuurontwikkeling kost tijd. Nog niet alle doelen worden gehaald en daarom is er nog veel werk aan de winkel. D66 blijft daarom in Europa onverminderd aandringen op het verhogen van het ambitieniveau. In een dichtbevolkt land als Nederland bestaat er op sommige plaatsen een spanning tussen natuurontwikkeling en economische groei. D66 is er echter van overtuigd dat natuur de economische ontwikkeling niet in de weg hoeft te zitten. Sterker nog: de natuur sterker maken geeft juist meer ruimte voor economische groei. Het is niet of of, maar én én. Zo moet er meer aandacht komen voor natuur dicht bij de stad, zodat stadsbewoners gemakkelijk naar buiten kunnen om van die prachtige Nederlandse natuur te genieten. D66 staat voor het behouden, sterker maken en uitbreiden van natuurgebieden in Nederland. Wij zijn niet bang om daarin de keuzes te maken. Zo draaide D66 in 2012 200 miljoen euro terug aan bezuinigingen op natuur in het Lenteakkoord. D66 haalde ook een streep door het grootste deel van de initiële bezuinigingen op natuur in het Begrotingsakkoord in 2013. Natuurbeleid is natuurlijk ook de taak van provincies. Ook daar maakt D66 zich sterk voor meer geld en een betere besteding daarvan voor natuur binnen de natuurakkoorden. In natuur moeten we investeren, niet bezuinigen.”

Marc van Roomen, Senior projectmanager Sovon Vogelonderzoek Nederland

“Je moet op landelijk niveau kijken of doelen gehaald worden, niet alleen met Natura 2000-gebieden”

“Afgelopen jaar heeft Sovon in de Vogelbalans gegevens gepubliceerd die laten zien dat zowel broedvogels als niet-broedvogels nog weinig herstel in Natura 2000-gebieden laten zien. Het natuurbeleid heeft voor vogels nog niet het gewenste effect, maar we hebben zeker niet de indruk dat Natura 2000 is mislukt. Bij Sovon gaan we ervan uit dat het veel slechter had kunnen gaan met vogels in Nederland als Natura 2000 er niet was geweest. Je ziet dat er door Natura 2000 veel goede processen op gang komen: beheer van verschillende gebieden wordt bijvoorbeeld goed ter hand genomen. Bovendien is het eigenlijk nog te kort dag om te zeggen dat Natura 2000 is mislukt. Natura 2000 is heel veel beleid op papier. Eerst verandert er in het veld dan nog weinig. Je ziet nu dat het beleid ook langzaam doorsijpelt naar de praktijk, waterkwaliteit verbetert, de stikstofdepositie wordt aangepakt. Voor de echte ecologische kentering moeten we denken in een termijn van zeker tien jaar: eerst moet de kwaliteit van habitats verbeteren, pas dan kan het ook met de specifieke vogel populaties beter gaan. Dat hebben we ook gezien met de waterkwaliteit van de grote rivieren: na vijftien jaar ging het ineens beter in watersystemen die met rivierwater worden gevoed. Overigens is het een misvatting dat je met Natura 2000 alle natuur kunt borgen. Je moet op landelijk niveau kijken of doelen gehaald worden, niet alleen met Natura 2000-gebieden. Een groot aantal vogelsoorten houdt zich voor 80-90% op in Natura 2000-gebieden. Maar er zijn ook veel soorten afhankelijk van het boerenland, zoals de grutto. Die ga je niet redden met Natura 2000 alleen.”